

Geodezija in tržnost – odmev na Rogaško Slatino

Darko Tanko se je v Geodetskem vestniku št. 4/92 odzval na moj referat na 25. Geodetskem dnevu v Rogaški Slatini, decembra 1992 in sicer na tisti del, v katerem „izražam misel o netržnosti nekaterih geodetskih izdelkov“. Tako razmišljanje se mu „zdi napačno in preživeto in zagotovo eden od vzrokov, da je geodezija v krizi“. Vesel sem odziva, saj je med geodeti vse premalo strokovnih soočanj, hkrati pa upam, da gre v obravnavanem primeru vsaj v neki meri za nesporazum. Po vrsti:

- Osebnostno nisem prepričan, da so vsi državni razpisi za izvajanje geodetskih del upravičeni. V razvitih in pravno urejenih državah namreč dejavnosti, ki so pomembne za vsakega državljanca, hkrati pa omogočajo državi, da lahko funkcionira in obvladuje tržne odnose, opravlja država sama prek svojih organov. Ali si lahko zamislimo, da bi bila seizmična dejavnost tržno organizirana? Tudi v primerih, ko gre za merjenja in obdelavo podatkov, ki so pomembna podlaga državnih odločitev pri oblikovanju in izvajanju lastninske, davčne in prostorske politike v zvezi z zemljišči oziroma nepremičninami, ali v primerih, ko gre za varstvo pred naravnimi nesrečami, za načrtovanje energetske, kmetijske pa še kakšne druge politike, o kateri se odloča v parlamentu, si država zagotavlja tudi ustrezne geodetske podatke. Ali si država lahko privoščiti, da bo vsa merjenja „naročala“ prek razpisov? Trg pozna le eno pravilo – dobiček; če bo izvajalec več zaslužil v severni Afriki ali po končani vojni v razdejani Bosni, se bo potegoval za pridobitev takega dela. Trg ne pozna sentimentalnosti, ne nacionalne pripadnosti in ne narodne zavesti. Klasična ekonomska teorija o ponudbi in povpraševanju se zgolj potrjuje. Treba je ponovno prebrirati:
- Zakon o sistemu državne uprave in ... (Ur.l. SRS. št. 24/79; s spremembami še vedno v veljavi): čl. 2, 3 o izvajanju funkcij državne uprave (sistem državne uprave), čl. 19 o ustavljanju upravnih organov in upravnih organizacij (organizacijske oblike);
- OECD – Stališča o partnerstvu javnega in privatnega sektorja (OECD, Partnerships for Rural Development, Paris 1990, 19, 20): „javno-privatna partnerstva sicer vsebujejo elemente privatizacije, predvsem ko gre za bistveni prispevek organizacij privatnega sektorja k planiranju, financiranju, proizvodnji in distribuciji javnih dobrin in uslug prek državnih politik in programov, vendar to v nobenem primeru ne pomeni, da vlada prenese vso odgovornost za oskrbo z javnimi dobrinami na privatni sektor“;
- Ustavo RS (Ur.l. RS. št. 33/91: čl. 22 o enakem varstvu pravic (človekove pravice in temeljne svoboščine), čl. 71 o varstvu zemljišč (gospodarska in socialna razmerja) ter čl. 121 o nalogah upravnih organov /uprava/.

Mar se iz preteklosti res nismo ničesar naučili? Spomnimo se, kako so imele v samoupravnem sistemu prek finančnih skladov interesne skupnosti monopol v odločanju, celo državna uprava se je šla odločanje prek kolektivnih organov –

komitejev. In geodezija – ne tič ne miš. Po upravni strani smo bili v proračunu, po izvajalski na trgu. V proračunu edina dejavnost, ki se je morala vsako leto potegovati za sredstva za izvedbo programa, medtem ko so bile „sestrske“ službe, kot so statistika, seizmika, hidrometeorologija, za izvajanje operativnih del – meritev, pokrite s plačilnim seznamom zaposlenih. Po izvajalski strani pa tudi nismo imeli sklada, kot so ga imela „bratska“ področja vodnega, cestnega, energetskega gospodarstva, pa še kakšnega. To je bistvo krize! V čigavem imenu lahko nekdo prevzame odgovornost, da se bo agonija nadaljevala?

In končno tako radi pogledamo prek meje. Zakaj so v Evropi, z izjemo Velike Britanije (zaradi posebnosti v vsebini dejavnosti), geodetski podatki, pomembni za državo, v neposredni pristojnosti državnih organov tudi ko gre za njihovo izvedbo? „Geodezija in tržnost“ po Darku Tanku je prav tako pomembna tema, še kako potrebna obravnava prav v obdobju gospodarske preobrazbe, vendar si moramo najprej pojasniti „pravila-nike“ igre.

prof.dr. Milan Naprudnik

Prispelo za objavo: 2.3.1993

Programski paketi digitalnega zemljiškega katastra

1. UVOD

Izgradnja digitalnega zemljiškega katastra (DZK) je termin, ki se je v geodetskih strokovnih krogih uveljavil za zajem grafičnih podatkov v digitalno obliko in njihovo povezavo z atributnimi podatki v enotno, digitalno bazo zemljiškega katastra (ZK). To ne dovoljuje več delnega reševanja problemov v zemljiškem katastru, kakršnega smo bili navajeni do zdaj. DZK zajema poleg vodenja atributnih podatkov parcel tudi računalniško vodenje lokacijskih podatkov parcel, historika parcel, atributnih in lokacijskih podatkov ZK točk in njihovega historika, podporo poslovanju ZK-ja, vodenje evidence elaboratov, izgradnjo baze sprememb in povezavo s klasičnim arhivom ZK-ja. Nobenega od teh delov evidence v združeni bazi podatkov ne moremo več obravnavati in reševati ločeno, pač pa le v tesni povezavi z vsemi ostalimi. Zato je naloga, ki smo se je lotili v geodetski službi, izredno kompleksna in zahtevna. Projekt vodi komisija, ki jo je imenovala Republiška geodetska uprava (RGU), v njej pa sodeluje okrog dvajset geodetskih strokovnjakov. Projekt je metodološko-tehnološki. Rezultate in strokovne rešitve komisija preverja na šestih testnih geodetskih upravah (GU) – Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor in Sevnica. Rezultat dela komisije bo gradivo, ki bo:

- strokovna osnova za pripravljalce nove geodetske zakonodaje
- ogrodje za pripravo pravilnikov, navodil in standardov v geodetski stroki
- izhodišče za izdelavo programskih rešitev za delo na GU-jih.

Projekt in s tem delo komisije bo zaključen do 1.6.1993. Do tega roka bodo izdelane vse testne programske rešitve, ki se bodo v nadaljevanju testirale in dograjevale ob delu na testnih GU-jih.